

2. Труба В. І. Аліментні правовідносини: види та правова природа. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечнікова. Серія: Правознавство*. Т. 19. Вип. 3(24). 2014. С. 44–49.

3. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 28.05.2022).

4. Сімейний Кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#n1400> (дата звернення: 28.05.2022).

5. Боднар Т. Сімейне право в системі права України. *Приватне право*. № 1. 2013. С. 129–134.

Науковий керівник: старший викладач Бельо Л. Ю.

Колдуба Зоряна Олександрівна

*студентка 3-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР ЯК СПОСІБ ОХОРОНИ МАЙНОВИХ ПРАВ КОЖНОГО З ПОДРУЖЖЯ

Актуальність цієї теми пояснюється простим і доступним способом захисту майнових прав кожного із подружжя.

Законодавча можливість укладення шлюбного договору існувала ще з 1992 року в КпШС, а своє подальше закріплення знайшла у Сімейному кодексі України (далі – СК України) 2003 року. Отже, під шлюбним договором варто розуміти – правочин, який опирається на домовленість наречених чи подружжя стосовно майнових прав та обов’язків сторін впродовж існування й до припинення шлюбу. Шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям, згідно з ч. 1 ст. 92 СК України [1].

Потрібно не забувати, що укладення шлюбного контракту вирішується на добровільних началах і можливість укладення чи не укладення залежить від волі сторін. Так, якщо подружжя утримається від процедури укладання шлюбного договору, то правовий режим спільного майна визначається відповідно до сімейного законодавства, яке має імперативний характер, тобто відбувається поділ майна у рівних частках між подружжям.

Стосовно віку з якого можливе укладення шлюбного контракту, то він відповідає шлюбному віку, а саме 18 років як для чоловіка, так і для жінки у загальному порядку. Обов'язковою умовою укладання шлюбного договору є дотримання письмової форми і нотаріального посвідчення, недотримання цих умов тягне до визнання недійсності правочину. З метою недопущення зловживання нотаріусом покладених на нього обов'язків він повинен сприяти громадянам у здійсненні їхніх прав та захисті законних інтересів, роз'ясненні та попередженні щодо негативних наслідків.

Подружжя може обговорити в договорі порядок використання майна, що належить їм або одному з них, для задоволення потреб своїх дітей або інших осіб (наприклад, непрацездатних батьків). Подружжя може встановлювати розмір частки на майно, що буде належати їм у період шлюбу; порядок поділу майна, також у разі розірвання шлюбу, і порядок погашення заборгованості подружжя, за рахунок майна, що є спільно нажитим чи особистим, за рахунок спільної чи особистої власності.

Доцільно зазначити, що до укладення шлюбного контракту, нотаріус, до якого звернулося подружжя, має роз'яснити сторонам центральну домінанту договору і відповідно права та обов'язки сторін. Шлюбний контракт укладається у трьох екземплярах, кожен з яких власноруч підписують подружжя чи наречені. Далі, коли шлюбний договір буде потрібним чином оформлений, нотаріус повинен видати кожній із сторін по одному екземпляру, а третій примірник зберігається в нотаріуса.

Варто згадати про особливості шлюбного договору, однією з яких є зміна умов цього договору. У СК України закріплено загальний припис щодо цього. Відповідно до ст. 100 СК України одностороння зміна умов шлюбного договору не допускається, а можливість змінити умови здійснюється виключно за бажанням сторін. Через те, що шлюбний контракт повинен бути нотаріально посвідчений, усі зафіксовані зміни також мають бути посвідчені нотаріально. Законодавство передбачає можливість зміни умов договору за рішенням суду згідно ч. 3 ст. 100 СК України. Для його задоволення, як правильно зазначає М. В. Антокольська, необхідно, щоб обставини настільки істотно змінилися, що виконання умов договору призвело б до заподіяння значної шкоди сторонам (стороні) і щоб ці обставини на момент укладення договору не можна було передбачити [3, с. 163-164].

Підставами для недійсності шлюбного договору є ті ж самі, що і для будь-яких цивільно-правових договорів. Відповідно СК України шлюбний договір може бути визнаний недійсним за відповідним рішенням суду згідно з підстав, передбачених Цивільним кодексом України. Тому, визнаючи шлюбний договір недійсним, його недійсність виникає з моменту такого укладення відповідно до ст. 103 СК України.

І. В. Жилінкова до основних підстав визнання шлюбного договору недійсним відносить: 1) порушення нотаріальної форми договору, а також укладення шлюбного договору неповнолітніми неемансипованими особами, які беруть шлюб без згоди їх батьків або піклувальника; 2) неналежний суб'єктний склад (укладення договору недієздатними особами, або такими, що не мають необхідного обсягу дієздатності); 3) зменшення обсягу прав дитини, які встановлені СК України; 4) включення умов, які ставлять одного з подружжя у надзвичайно не вигідне матеріальне становище; 5) укладення договору під впливом обману або насильства; 6) помилка однієї зі сторін договору; 6) порушення шлюбним договором норм закону тощо [4, с. 123].

Ще однією підставою визнання шлюбного контракту, відповідно до Постанови ВС у справі 755/19197/18 є недопустимість ставити когось із подружжя у «надзвичайно не вигідне матеріальне становище». Під цим поняттям слід розуміти оціночний характер, який підлягатиме доведенню стороною та оцінений судом у відповідність законодавству.

Отже, однією із найважливіших функцій шлюбного договору є сприяння подружжю завчасно уникнути можливих конфліктів стосовно питань майна, які, у свою чергу, можуть призвести до можливості розлучення. Доведення переваг шлюбного договору порівняно з майном подружжя за законом та розгорнута розробка стосовно процедури та умов укладання шлюбного договору, має вагоме значення для розвитку такого інституту.

Список використаних джерел

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.

3. Антокольская М. В. Семейное право. М. 1999. 366 с.
4. Сімейне право України: Підручник / за заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. К.: Юрінком Інтер, 2004. 200 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Спасова К. І.

*Колесник Ірина Платонівна, Єрофеева Ольга Сергіївна
студентки 3-го курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПАДКУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Правове регулювання суспільних відносин значно змінилося з початку повномасштабного вторгнення рф в Україну, зміни торкнулися і спадкового законодавства. Зважаючи на актуальність даної теми необхідно розглянути основні зміни, які відбулися в даній сфері.

Особливості спадкування в умовах воєнного стану визначаються зокрема постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 року № 164. Також були внесені зміни в Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року № 296/5.

За загальним правилом відповідно до статті 1220 ЦК України спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою. Спадкоємець має право подати заяву про прийняття спадщини або про відмову від прийняття спадщини протягом 6 місяців з дня її відкриття [1].

Варто відмітити, що на період дії воєнного стану в Україні строк прийняття спадщини чи відмови від її прийняття зупиняється. На нашу думку, така новела законодавства є цілком виправданою через низку наступних причин. Зокрема, в нинішніх умовах може виникнути певна складність щодо доступу особи, яка приймає чи відмовляється від спадщини, до документів, які є необхідними для відкриття спадкової справи. Може скластися ситуація, що особа лише тимчасово не має доступу до даних документів, проте в сучасних реаліях цілком можливим є навіть знищення документів (напри-